

Pilot Van 8 naar 1

Versie augustus 2021

Van groep 8 naar de brugklas: een cruciaal moment in het (fiets)leven van een kind

De overstap van de basisschool naar de middelbare school is een grote mijlpaal in het leven van een kind. Hij of zij zal steeds meer zijn eigen weg moeten gaan zoeken, letterlijk en figuurlijk.

Uit onderzoek blijkt dat jongeren in de leeftijdscategorie van 12 tot 16 jaar relatief vaak betrokken zijn bij verkeersincidenten in het fietsverkeer. Ze hebben nog weinig verkeerservaring, maar ook hun hersenen zijn nog niet volledig ontwikkeld, waardoor ze zich minder bewust zijn van risico's. De overstap naar de middelbare school, die vaak verder van huis is gelegen, met complexere verkeerssituaties onderweg en daarbij de verleiding van groepsgedrag, versterkt deze risico's.

Veilig verkeersgedrag duurzaam verankeren met pilot V8N1

Voor deze kinderen is de pilot Van 8 Naar 1 (V8N1) opgezet. De essentie van deze pilot is dat het kind op een tweetal, opeenvolgende momenten wordt begeleid naar een verkeersveilig fietsgedrag voor een maximaal en duurzaam effect:

1. Einde groep 8 wordt het kind voorbereid op de nieuwe route naar school, waarbij ook ouders worden betrokken om samen te gaan oefenen. Aanvullend heeft VVN een social media campagne ingezet gedurende de zomer om ouders en de aankomende brugklassers erop te wijzen hoe belangrijk het is om de nieuwe fietsroute te gaan oefenen;
2. Wanneer het kind gestart is met de brugklas - en inmiddels bekend is met de nieuwe fietsroute - wordt opnieuw aandacht besteed aan verkeersveilige keuzes, waaronder de risico's van groepsgedrag en gebruik van social media in het verkeer.

Voor deze pilot hebben VVN en TeamAlert de handen ineen geslagen.

Digitale tool V8N1 in groep 8 door VVN

- 5 lessen: 1) tijdsbesef en keuze fiets/OV, 2) veilige fiets, 3) routetest naar de nieuwe school, 4) veilig fietsgedrag, 5) fietsroutecheck samen met/door ouder.
- 2 scholen hebben meegedaan met 50 kinderen in totaal.
- 47 kinderen (94%) hebben de route geoefend en feedback van de ouders ingevuld.

"Ik ben er klaar voor want ik ga iedere dag samen met een vriend fietsen en we kijken goed uit!"

Interactieve gastles in de brugklas door TeamAlert

- Interactieve bijeenkomst met voorlichting, quiz, discussie en social deal. De social deal houdt in dat kinderen expliciet benoemen welk veilig fietsgedrag ze actief gaan naleven.
- 2 scholen hebben meegedaan waarbij in totaal 301 leerlingen hebben deelgenomen.

"Mijn tip aan groep 8: van tevoren de route goed oefenen en niet klooien onderweg, zonde van de boete!"

Meer bewustwording van riskant verkeersgedrag gerealiseerd

De leerlingen die de gastles van TeamAlert hebben gevolgd, zijn na enkele weken bevraagd over hun ervaringen door middel van een korte online survey (n=83).

Aandacht voor verkeersveiligheid in groep 8 laag

Bij 85% is in enige vorm aandacht besteed in groep 8 aan fietsen naar de middelbare school, en 37% heeft hier daadwerkelijk les over gehad. Bij 65% is (ook) thuis aandacht besteed aan veilig fietsen naar de middelbare school. 53% heeft de nieuwe fietsroute van tevoren geoefend.

Groot deel geeft aan zich (wel eens) riskant te gedragen in het verkeer

16% van de kinderen geeft aan zich te allen tijde aan de verkeersregels te houden. Meest genoemde risicovolle gedragingen zijn 'hand niet uitsteken' (42%), 'klieren en lanterfanten in de groep' (23%), 'door rood licht fietsen' (12%), 'op de verkeerde plek fietsen' (10%) en 'fietsen zonder verlichting' (8%).

Gastles draagt bij aan grotere bewustwording en aanpassing van verkeersonveilig gedrag

57% van de leerlingen geeft aan bewuster te zijn geworden van het eigen verkeersgedrag. 41% heeft daarop zijn eigen gedrag aangepast in de 2-3 weken na de gastles, maar 16% vindt het moeilijk om daadwerkelijk zijn of haar gedrag aan te passen. Het

voornemen dat de leerlingen het moeilijkst vinden om zich aan te houden, is het toepassen van de 'fietsdriehoek' als ze in een groepje fietsen.

Leerlingen ervaren zelf weinig gevoelens van verkeersonveiligheid

87% van de leerlingen gaven aan dat het prima ging tijdens de eerste weken fietsen naar de brugklas en dat zij geen problemen hebben ervaren. 12% geeft aan zich soms onveilig te hebben gevoeld. 1% voelde zich vaak onveilig.

Tips voor een succesvolle aanpak

Maak het scholen zo makkelijk mogelijk

Scholen zijn vaak wel overtuigd van het nut van verkeerseducatie rondom de overgang naar het voortgezet onderwijs. De inspanningen van de school dienen echter wel beperkt te zijn. TeamAlert verzorgt daarom vaak een gastles in de pauze of tijdens een mentoruur zodat de vaklessen gewoon door kunnen gaan. VVN biedt een digitale tool zodat de leerkracht ondertussen een andere klus kan oppakken. Nu de coronamaatregelen steeds verder worden versoepeld, hoopt VVN weer gastlessen aan te kunnen bieden. Bij Op weg naar het VO in Amsterdam wordt de nieuwe schoolroute in georganiseerd verband geoefend. Als er niet genoeg ouders zijn om de groepjes te begeleiden, zorgt het Verkeersplein voor vrijwilligers die dit op zich nemen. In de Amsterdamse aanpak is dit een grote succesfactor gebleken.

Op weg naar het VO in Amsterdam

Er zijn ook andere voorbeelden van projecten die leerlingen voorbereiden op de nieuwe fietsroute naar het voortgezet onderwijs. Zo biedt het Verkeersplein Amsterdam al 10 jaar het lesprogramma Op weg naar het VO aan scholen in Amsterdam. Het lesproject bestaat uit drie lessen:

1. Een informatieve les besteedt aandacht aan het fietsen naar school en hoe leerlingen zich veilig in het verkeer kunnen begeven. De leerlingen bepalen zelf de routes naar hun nieuwe scholen.
2. Tijdens een praktijkles fietsen de leerlingen in kleine groepjes, onder begeleiding van ouders en vrijwilligers, naar hun nieuwe school.
3. In een afsluitende evaluatieles wordt aandacht besteed aan verkeersonveilige punten die de leerlingen tijdens het fietsen zijn tegengekomen, en veiligere en alternatieve routes.

Het Verkeersplein onderhoudt intensief en persoonlijk contact met de scholen, en heeft een enthousiast vrijwilligersnetwerk opgebouwd dat ondersteunt bij de praktijklessen. Het lesprogramma wordt betaald door de gemeente. De scholen worden zo maximaal ontzorgd en dit werkt. Inmiddels doen 50 scholen structureel mee en staan een aantal scholen op de wachtlijst.

Onder de vlag Veilig fietsen naar school hebben de Tour de Force en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat - samen met de F10 gemeenten en maatschappelijke organisaties - zes verschillende pilots opgezet en uitgevoerd. In totaal hebben 15 gemeenten hieraan meegedaan. De pilots zijn geëvalueerd door Ecorys. Ecorys heeft de belangrijkste resultaten en leerervaringen uit deze pilot in deze factsheet samengevat.

Ook aan de slag met V8N1?

Informeer bij het Regionaal Ondersteuningsbureau Verkeersveiligheid wat de mogelijkheden zijn in uw regio of raadpleeg de toolkit verkeerseducatie van CROW op www.crow.nl/mobiliteit-en-gedrag/tools/toolkit om te zien welke organisaties u kunnen ondersteunen bij de uitvoering.